

A Magyar Nemzeti Múzeum Lapidáriumának feliratai a latin nyelvoktatás szolgálatában

Lap. = Nagy M. *Lapidárium. A Magyar Nemzeti Múzeum régészeti kiállításának vezetője: Római Kőtár*. Budapest 2007.

CIL = *Corpus Inscriptionum Latinarum 1-*. Berlin 1863- (vö. <http://cil.bbaw.de/>)

RIU = *Die römischen Inschriften Ungarns 1-6*. Budapest (- Bonn). 1972-2001.

1. Publius Tarrutenius sírköve (Lap. 13.), CIL 3, 3565, Lelőhely: Óbuda

P(ublilio) Tarrute(nio) Stel(latina) Pro(culo) Taurinis, / evocato leg(ionis) / II ad(iutricis) stip(endiorum) XLVI an(norum) LX[V]II h(ic) s(itus) e(st). / C(aius) Cornelius / Felix corni/cular(ius) praef(ecti) / leg(ionis) eiusdem, / h(eres) ex t(estamento) f(aciendum) c(uravit) et im/munes et discent(es).

2. Marcia Marcellina és családja sírköve (Lap. 21.), CIL 3, 4208, Lelőhely: Szombathely

Marcia Marce(l)lina an(norum) (!) v(iva) f(ecit) s(ibi) / et Ulpiae Maxim(inae) an(norum) (!) et Ulp(io) Sabiniano an(norum) XXII et Flavi(ae) Sabin(ae) / an(norum) XXX et Ulp(io) / Titiano an(norum) XXIII / et Ulp(io) Dubit(ato) an(norum) XXVII / fili(i)s p(ientis(s)i(mis) / et Ulpiae Dubit(a) sorori an(norum) LXX / et Fla(vio) Leoni an(norum) XII / par(ens) t(itulum) eru(it) m(ortis) c(ausa). VAGY: /par(ens) (i)terum c(uravit).

3. Építési felirat (Lap. 31.), CIL 3, 10305, Lelőhely: Dunapentele

[Templum et statu]am geni(i) civib(us) R(omanis) / [et consist(entibus) terri]t(orii) Vetuss(alinensium) quae M(arcus) Ulp(ius) / [datis ex tes]t(amento) (sestertium) X (milibus) n(ummum) fieri iusserat / [M(arcus) Ulp(ius)...II vir] m(unicipii) Aq(ui)ncensium) d(ecurio) col(oniae) Murs(ensium) sacerd(os) / [prov(inciae) Pann(oniae) infer(ioris) trib(unus) le]g(ionis) XII Fulm(inatae) in memoriam / [patris loco publico te]rritori ex (sestertium) XXXX (milibus) n(ummum) fec(it).

4. Iuppiter oltár (Lap. 53.), CIL 3, 3432, Lelőhely: Buda

I(ovi) O(ptimo) M(aximo) / pro salute / et reditu et / victoria Imp(eratorum) / duorum Aug(ustorum) / T(itus) Ael(ius) Celsus / cum Petronia / Respecta coniug(e) / et T(ito) Ael(io) Celsino fil(i)o / Kal(endis) Aug(ustis) dedic(averunt) f(eliciter?) / Macrino et / Celso co(n)s(ulibus) / v(otum) l(ibenter) m(erito). // [Marti ultori T(itus) Ael(ius)] Celsinus.

5. Veturia szarkofágja (Lap. 79.), CIL 3, 3572, Lelőhely: Óbuda

Hic sita sum matrona genus nomen/que Veturia, Fortunati coniux, de patre Vetu(rio) nata ter novenos misera et nupta bis octo / per annos, unicuba, uniuuga, quae post / sex partus uno superstite obii. / T(itus) Iulius Fortunatus (centurio) leg(ionis) II ad(iutricis) p(iae) f(idelis) / coniugi incomparabili et insigni in se pietate.

6. Építési felirat (Lap. 121.), CIL 3, 3387, Lelőhely: Érd

Pro sal(ute) Imp(eratoris) Caesaris {LI} / L(ucii) Septimi(i) Severi Pertina/cis Aug(usti) Pii co(n)s(ulis) II p(atris) p(atriciae) et M(arci) Aur(elii) / Antonini Caesa(ris) Tib(erius) Cl(audius) / Claudianus leg(atus) Aug(usti) pr(o) pr(aetore) / praesidium vetustate/ coll(apsum) mutato loco manu / milit(um) restitui iussit.

7. Családi sírkő (Lap. 123.) CIL 3, 4184, Lelőhely: Szombathely

D(is) M(anibus) / Comminia Vala/genta an(norum) v(iva) f(ecit) sibi et //Tartonio Secundi/[no mil(iti) leg(ionis)] XIII G(eminae) de/[fun]cto in expediti/one, incomparabili /

pietate an(norum) XXV mater in/felicissima et Tar(tonio) Finiti/ano Daiberi vet(erano) an(norum) LXX et / Com(minio) Optato mil(iti) l(egionis) XIII an(norum).

8. Építési felirat (Lap. 125.), RIU 5, 1135, Lelőhely: Dunapentele

Imp(erator) Caes(ar) M(arcus) Aur(elius) [[Commodus]] / Antoninus Aug(ustus) Pius Sarm(aticus) Germ(anicus) Britt(anicus) / pont(ifex) max(imus) trib(unicia) pot(estate) VI imp(erator) IIII co(n)s(ul) IIII p(ater) p(atriciae) / ripam omnem burgis a solo ex/structis item praesidis per loca /opportuna ad clandestinos latrun/culorum transitus oppositis mu/nivit per [[L(ucium) Cornelium Felicem/ Plotianum leg(atum) pr(o) pr(aetore)]]].

9. Fortuna oltár (Lap. 129.), CIL 3, 10398, Lelőhely: Óbuda

Fortunae Aug(usti) / sacr(um) / C(aius) Val(erius) Valentin(us) / Iivir et C(aius) Iul(ius) Vi(ctorinus) et P(ublius) / Petronius Cle(mens) aedilici(i) de/cc(uriones) mun(icipii) Aq(uincensium) aram / ex voto posuer(unt) / III Idus Semptembr(es) / Falcone et Claro / co(n)s(ulibus)

10. Venus oltár (Lap. 130.), CIL 3, 4152, Lelőhely: Szombathely

Genio / candidat(orum) / Ven(eri) vict(rici) / Daphnus / col(onorum) Sav(ariensium servus) vil(icus) / kal(endarii) Septimi/ani sac(erdote) P(ublio) Ael(io) /Sabiniano d(at) d(edicat).

11. Mithras felirat (Lap. 183.), RIU 5, 1091, Lelőhely: Dunapentele

D(eo) S(oli) invicto M(ithrae) / Ant(onius) Veranus pater / pientissimus suo in loco fel(iciter) pos(uit)

12. Flavius Dalmatius és felesége sírfelirata (Lap. 191.), CIL 3, 4185, Lelőhely: Szombathely

Fl(avius) Dalmatius v(ir) p(erfectissimus) ex pro[te]ct(oribus) / qui vixit an(nos) XL et Aur(elia) Iulia conp(ar) dulc(issima) / qui(!) vixit an(nos) XXXV ideoque hunc titulum / scripserunt quisquis {h}e(ris) post me d(o)m(inus) Laris huius / et (h)orti vicinas mihi carpe rosas mihi lilia pone / [can]dedas q(uae) viridis dabit (h)ortulus ista beatum / [3] Volussius(!) et Sabatia lib(erti) posuerunt.

13. Szobor talapzata (Lap. 174.), CIL 3, 3331, Lelőhely: Dunapentele

Imp(eratori) Caes(ari) M(arco) / Ant(onio) Gordiano / p(io) f(elici) invicto Aug(usto) / ponti(fici) max(imo) / trib(unicia) pot(estatis) III / patri patriae / co(n)s(uli) proco(n)s(uli) / coh(ors) I (milliaria) Hem(esenorum) / Gordiana / sagitt(ariorium) eq(uitata) c(ivium) R(omanorum) / numini eius / devotissima.

14. Flavia Carvia sírköve (Lap. 186.), CIL 3, 10547, Lelőhely: Óbuda

D(is) M(anibus) / Flavia Carvia / qu(a)e vixi(t) ann(os) / VIII, m(enses) II, d(ies) XXVII / parentes vivi f(aciendum) c(uraverunt).

15. Hidak építését megörökítő felirat (Lap. 35.), RIU 5, 1123, Lelőhely: Dunapentele

Imp(eratori) Caes(ari) Tito / Ael(io) Hadriano / Antonino / Aug(usto) Pio p(atr) p(atriciae) / pontes facti / iussu G(ai) Gemini / Capelliani leg(ati) Aug(usti) pr(o) pr(aetore) / curante / Tib(erio) Cl(audio) / Euprepete.

Mogyorósi E. M. A latin nyelvtan tanítása pannóniai feliratok alapján. Latin - történelem tanári MA Szakdolgozat (kézirat). ELTE BTK Budapest 2014.

Epigraphik-Datenbank Clauss / Slaby (EDCS): <http://db.edcs.eu/epigr/>

Császárkori latin feliratok számítógépes nyelvtörténeti adatbázisa: <http://lldb.elte.hu/>